

УДК 657

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4\(46\)-652-664](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4(46)-652-664)

Лещук Галина Василівна доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, тел.: (067) 255-99-84, <https://orcid.org/0000-0003-1625-1536>

Савків Уляна Степанівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і маркетингу, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, тел.: (067) 280-18-00, <https://orcid.org/0000-0002-1101-4702>

Кузьмін Тетяна Леонідівна доктор філософії PhD, асистент кафедри обліку і оподаткування, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76018, тел.: (098) 761-16-16, <https://orcid.org/0000-0003-4601-1226>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДІВ ХАРЧУВАННЯ

Анотація. У статті досліджено особливості нормативно-правового забезпечення ведення бухгалтерського обліку в системі управління закладів харчування. Виокремлено основні об'єкти нормативно-правового забезпечення обліку та органи, що мають повноваження для здійснення нормативного регулювання бухгалтерського обліку для закладів харчування в Україні. Обґрунтовано, що аналіз нормативно-правового забезпечення ведення бухгалтерського обліку в системі управління закладів харчування в умовах воєнного стану доцільно розпочинати із дослідження динаміки у даній сфері протягом 2022-2023 рр., оскільки загалом тенденції свідчать про негативний характер їх функціонування. Проаналізовано динаміку транзакцій у закладах громадського харчування протягом лютого 2022 року до лютого 2023 року за регіонами України. Встановлено загалом позитивну торгову динаміку ринку закладів харчування у 2023 році порівняно до 2022 року та активне зростання й нові відкриття у деяких містах України. Досліджено спрощену форму ведення бухгалтерського та податкового обліку у закладах громадського харчування, податкові нововведення для фізичних осіб підприємців (ФОП). Встановлено особливості діяльності товариств з обмеженою діяльністю (ТОВ) у закладах громадського харчування, оскільки існує відокремленість відповідальності ТОВ та його засновників, тобто власників ресторану чи бару.

Виокремлено новачії у нормативно-правовому забезпеченні ведення бухгалтерського обліку в системі управління закладів харчування щодо: запровадження електронної акцизної марки; скасування пільгової ставки в розмірі 2% та повернення штрафів й податкових перевірок; запровадження нового Порядку заповнення реквізиту «Призначення платежу» платіжної інструкції під час сплати (стягнення) податків тощо; встановлення розмірів штрафів за невидачу фіскальних чеків до фізосіб-«єдинників»; оновлення Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій. Згруповано знижену фінансову відповідальність за певні порушення до ФОП, платників ЄП та не платників ПДВ, що здійснюють діяльність з продажу товарів (крім підакцизних товарів) або надають послуги.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, бухгалтерський облік, управління, підприємство, заклади харчування.

Leshchuk Halyna Vasylivna Doctor of Economics, Professor, Professor of the Accounting and Taxation department, Carpathian National University named after Vasyl Stefanyk, 76018, Ivano-Frankivsk, Shevchenka St., 57, tel.: (067) 255-99-84, <https://orcid.org/0000-0003-1625-1536>

Savkiv Uliana Stepanivna PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management and marketing, Carpathian National University named after Vasyl Stefanyk, 76018, Ivano-Frankivsk, Shevchenka St., 57, tel.: (067) 280-18-00, <https://orcid.org/0000-0002-1101-4702>

Kuzmin Tetiana Leonidivna PhD in Economics, Assistant of the Department of Accounting and Taxation, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 57, Shevchenka St., Ivano-Frankivsk, Kyiv, 76018, tel.: (098) 761-16-16, <https://orcid.org/0000-0003-4601-1226>

REGULATORY AND LEGAL PROVISION OF ACCOUNTING IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF CATERING ESTABLISHMENTS

Abstract. The article examines the peculiarities of regulatory and legal maintenance of accounting in the management system of catering establishments. The main objects of regulatory and legal support of accounting and bodies authorized to implement regulatory regulation of accounting for catering establishments in Ukraine have been highlighted. It is substantiated that the analysis of the regulatory and legal maintenance of accounting in the management system of food establishments in the conditions of martial law should be started with the study of the dynamics in this area during 2022-2023, since in general, the trends indicate the negative nature of their functioning. The dynamics of transactions in catering establishments during February 2022 and February 2023 according to the regions of

Ukraine have been analyzed. Generally positive trade dynamics of the catering establishments market in 2023 compared to 2022, the active growth, as well as the new openings in some cities of Ukraine, have been established. The simplified form of accounting, the tax accounting in catering establishments, and the tax innovations for individual entrepreneurs (FOP) have been studied. The peculiarities in the activities of limited liability companies (LLCs) in public catering establishments have been established, since there is a separation of responsibilities between the LLC and its founders, that is, the owners of the restaurant or bar. Innovations in the regulatory and legal maintenance of accounting in the management system of catering establishments were distinguished concerning: the introduction of an electronic excise stamp; the cancellation of the preferential rate of 2 % and the return of fines and tax audits; the introduction of a new Procedure for filling in the "Purpose of payment" requisites of payment instructions during the payment (collection) taxes, etc.; the determination of the amount of fines for non-issuance of fiscal checks to individuals-"units"; the update of the State Register of the payment transactions registers. The reduced financial responsibility for certain violations to the FOP, the single taxpayers EP, and non-VAT payers engaged in the activity of selling goods (except excisable goods) or providing services have been grouped too.

Keywords: regulatory and legal support, accounting, management, enterprise, catering establishments.

Постановка проблеми. Діяльність закладів харчування в умовах воєнного стану вимагає нових адаптованих підходів до ведення бухгалтерського обліку та управління підприємствами. В сучасних умовах ведення бухгалтерського обліку та управління закладами харчування характеризується численними труднощами у суцільному та безперервному документуванні всіх господарських операцій, численними змінами нормативно-правового регулювання у системі оподаткування, проведенні перевірок, нарахуванні амортизації, сплаті ЄСВ тощо.

В Україні до закладів громадського харчування відносяться підприємства у формі ресторанів, кафе, барів, їдалень, що здійснюють виробництво кулінарної продукції, борошняних та кондитерських виробів, їх реалізацію та/або організацію їх споживання. Відповідно до чинного законодавства України малі заклади харчування можуть організовувати свій бізнес у вигляді фізичної особи-підприємця (ФОП) чи товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ). При цьому ключовою відмінністю ведення бухгалтерського обліку буде те, що для ТОВ організація обліку обов'язкова, крім податкового, а для ФОП ні. Крім цього система оподаткування також залежатиме від категорії закладу.

Нормативно-правове забезпечення обліку – це сукупність нормативно-правових актів найвищих гілок влади у державі (законодавчої, виконавчої та

представницької), Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств і кожного підприємства зокрема, які забезпечують повноцінне функціонування та динамічний розвиток бухгалтерського обліку і звітності в нашій державі [1]. Ці нормативні акти мають певну ієрархічну підпорядкованість. У вітчизняній обліковій практиці загалом склалась багаторівнева система регулювання бухгалтерського обліку, контролю та звітності.

Нормативне регулювання бухгалтерського обліку для закладів харчування в Україні здійснюється органами, що мають на це відповідні повноваження, зокрема: Верховною Радою України – шляхом прийняття законів та постанов, Президентом України – переважно у формі указів, Кабінетом Міністрів України – прийняттям постанов, що регулюють на підставі відповідних законів певний вид відносин, уповноваженими органами держави – у формі відомчого регулювання в межах наданих їм повноважень, органами місцевого самоврядування – відповідно до делегованих державою повноважень у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні науково-практичні розробки нормативно-правової регламентації бухгалтерського обліку та звітності досліджені зокрема такими вченими, як М. С. Пушкар, М. Т. Щирба [1], В. О. Озеран, Т. В. Попітєч [2], Семенченко Ж. [6], Бикова Г. [8] та ін.

Мета статті – дослідження нормативно-правового забезпечення ведення бухгалтерського обліку в системі управління закладів харчування в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Як основні об'єкти нормативно-правового забезпечення обліку, варто зазначити: Закони України (Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, Про оплату праці, Про відпустки, Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, Про страхування тощо); Кодекси (Податковий, Бюджетний, Господарський, Цивільний, Кодекс законів про працю тощо); Укази Президента України; постанови і рішення Кабінету Міністрів України; НП(С)БО; П(С)БО; М(С)ФЗ; інструкції, накази, постанови, розпорядження, листи, роз'яснення Центральної спілки споживчих товариств України та інших міністерств і відомств; накази про облікову політику підприємства; графіки документообігу тощо. Таким чином, у вітчизняній практиці обліку загалом склалась багаторівнева система регулювання бухгалтерського обліку, контролю та звітності. Будувалась така система регулювання правил формування фінансової інформації - від загального до часткового [2, с. 93].

Ресторанне господарство, відповідно до п.1.3 Правил №219 [3], розглядається як вид економічної діяльності суб'єктів господарської діяльності щодо надавання послуг відносно задоволення потреб споживачів у харчуванні з організуванням дозвілля або без нього. Проте сам заклад може здійснювати виробничо-торгівельну діяльність, а саме виробляти та доставляти, продавати та організовувати споживання власної продукції. А так,

як ресторанний бізнес – це поєднання виробництва, надання послуг та торгівлі, облік його діяльності також відрізняється від стандартного його ведення.

Аналіз нормативно-правового забезпечення ведення бухгалтерського обліку в системі управління закладів харчування в умовах воєнного стану доцільно розпочати із дослідження динаміки у даній сфері протягом 2022-2023 рр., оскільки тенденції свідчать про негативний характер їх функціонування (рис.). Дані відображують транзакції тільки працюючих закладів в Україні. Відповідно до даних, кількість транзакцій в закладах Києва, у лютому зменшилася на 15% в порівнянні з показниками 2022 року. При тому, що гостьовий трафік у Львові, навпаки збільшився на 25% за той самий період.

Також, аналогічна позитивна динаміка в лютому 2023 року, спостерігається майже в усіх областях Західної та Центральної України: у Закарпатській області у працюючих закладах, кількість транзакцій зросла на 17%, у Кіровоградській області - на 16% та у Чернівецькій - на 14% у порівнянні з попереднім роком.

Найскладніша ситуація склалася у закладах на півдні, півночі та сході. У Херсонській області трафік знизився на 62%, у Харківській області - на 45%, у Запорізькій та Донецькій - на 30%, та на Луганщині - на 24%.

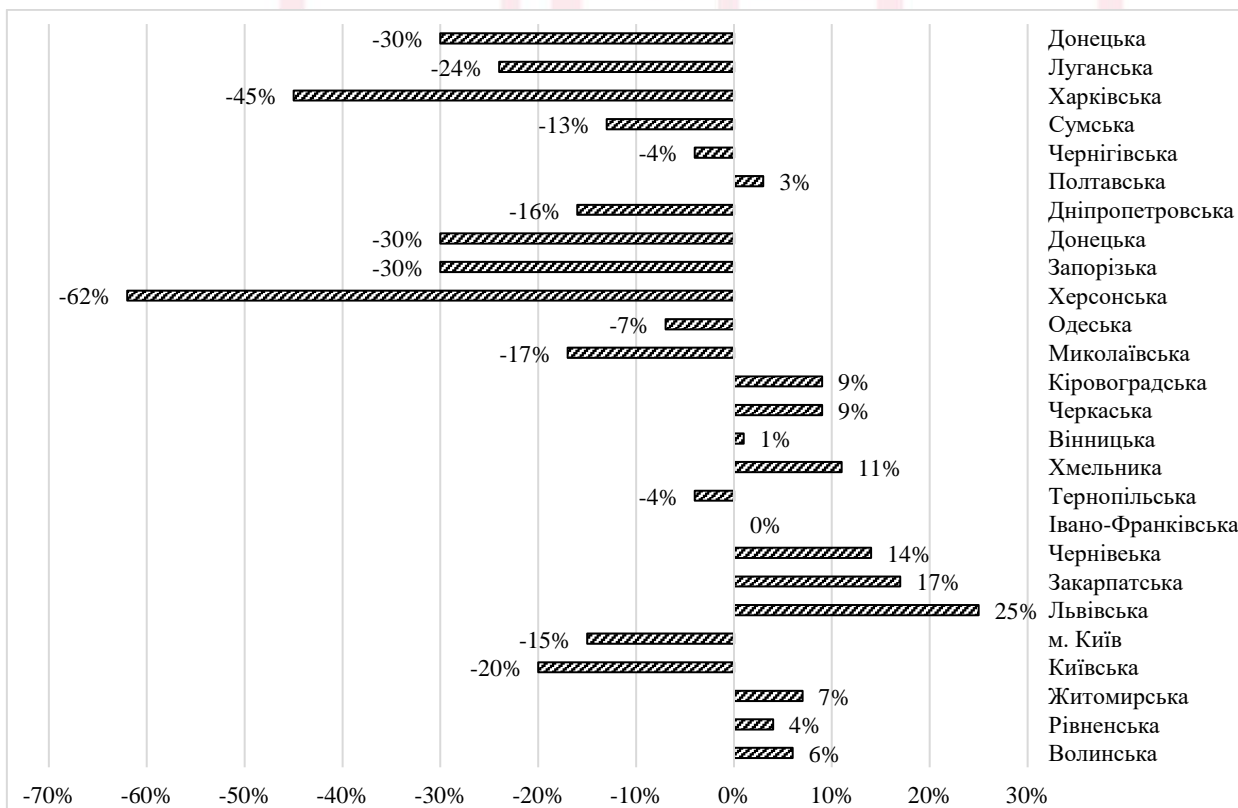

Рис. Динаміка транзакцій у закладах громадського харчування за регіонами України (лютий 2022 року до лютого 2023 року), у відсотках
Сформовано авторами на основі [4]

Маючи загальну позитивну торгову динаміку ринку, з більше ніж у 35% в постковідний 2021 рік, яка сформувала приблизні показники ємності ринку в Україні більше ніж на 26,5 млрд. грн., або біля \$963,4 млн. доларів США. Та відповідно, працюючих на початок 2022 року, приблизно 29,2 тисяч закладів.

В перший воєнний 2022 рік сфера гостинності зазнала суттєвих втрат і скоротилася більше ніж на 65%-70% у грошовому доларовому еквіваленті та біля на 55%-60% в кількості працюючих закладів.

З другої половини 2022 року, а певніше з вересня-жовтня, ситуація почала стабілізуватися та у декотрих регіонах України, відображує позитивну динаміку, майже у двічі кращу ніж у попередній період року.

Аналогічна ситуація, «відносної стабілізації» спостерігається і протягом 2023 року, а Київ, Львів, Західна та Центральна Україна мають позитивну динаміку надходжень та зростання ринку у кількості «балансу» відкритих та зачинених закладів.

На цей час, достатньо важко робити «фінансові висновки», але спираючись на наявні дані та оцінки по ринку, можливо очікувати торгові показники ресторанного ринку за 2023 рік на рівні 18-19 млрд. грн., або біля \$470-\$475 млн. доларів США. Ці показники, приблизно складають від 25% до 35% зростання у порівнянні з 2022 роком.

Оціночна кількість діючих ресторанних закладів в Україні, на грудень 2023 року, приблизно складає біля 21,5-23 тисяч, з яких від 10% до 15% в залежності від регіону країни, почали працювати протягом цього року.

Активне зростання та нові відкриття відбувались у Києві, де протягом року для своїх гостей почали працювати трохи більше 300 нових закладів. Також достатньо висока динаміка нових проєктів у Львові з біля 100 новими проєктами у місті.

Також, протягом 2023 року, нові проєкти достатньо активно відкривали в Одесі – більш ніж 35 закладів, в Черкасах – 24 заклади, в Івано-Франківську та Вінниці – більше 10 проєктів в кожному місті, в Дніпро та Харкові – більше 25 кафе та ресторанів у кожному з міст, а також, Запоріжжя, Чернівці, Суми, Тернопіль, Полтава, Ужгород, Кропивницький, Кременчук, Чернігів, Луцьк, Житомир та інші українські міста, де були відкриті від 5 нових ресторанних закладів.

Загалом у другому півріччі 2023 року виручка закладів громадського харчування України зросла на 30%, порівняно з аналогічним періодом 2022 року. 38% рестораторів зіткнулися зі зниженням рентабельності бізнесу у 2023 році, приблизно стільки ж заявляє, що рентабельність їхніх закладів не змінилася [4].

Якщо аналізувати спрощену форму ведення бухгалтерського та податкового обліку у закладах громадського харчування, то ФОП свої доходи

враховує касовим методом: все, що приходить на розрахунковий рахунок від покупців, вважається доходом, за винятком деяких випадків - наприклад, при поверненні від підзвітної особи або від постачальника, коли ми заплатили якусь суму, а потім постачальник повертає нам гроші, тому що не зміг виконати постачання, але це вже не покупці чи гості, а інші люди, з якими ви співпрацюєте.

В Україні касовий метод застосовують, як правило, тільки для ФОПа на загальній системі, де потрібно стежити, щоб кожен місяць були оформлені та оплачені всі постачання, інакше підприємство втрачає витрати та збільшує собі податок на прибуток.

Зокрема, згідно законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» для фізичних осіб підприємців (ФОП) було запроваджено такі зміни:

1) ФОП 1-ї та 2-ї груп сплата єдиного податку є добровільною, тобто цей податок ви можете сплачувати за бажанням, ФОП 3-ї групи єдиного податку у разі отримання доходу повинні сплачувати податок на загальних підставах, починаючи з березня 2022 року;

2) звільнення платників єдиного податку (ЄП) від сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) за себе і за мобілізованих працівників, починаючи з березня поточного року;

3) зниження ставки єдиного податку з 5% до 2% діяло до липня 2023 року, з 1 серпня 2023 року норму скасовано. При цьому, встановлені обмеження для перебування на зменшеній ставці щодо граничного обсягу доходу в обсязі до 10 млрд. грн для ФОП 3 групи було знято Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» [5];

4) мобілізовані підприємці або підприємці-військовослужбовці повністю звільняються від податкового навантаження, а також обов'язку з подання Податкової декларації з ПДВ.

Велика кількість новацій торкнулася нарахування заробітної плати та пов'язаних із нею виплат і платежів. Зокрема скасовано пеню за несвоєчасну сплату ЄСВ, а також відмінено всі штрафні санкції на період дії воєнного стану. Окрім того, ФОП 2 та 3 груп, а також юридичних осіб, платників єдиного податку 3 групи було звільнено від сплати ЄСВ за мобілізованих працівників. Водночас платників ЄП 4 групи, а також незалежних професіоналів не наділили повноваженнями самостійно ухвалювати рішення про несплату ЄСВ за мобілізованих працівників, а також тих, які добровільно вступили до складу територіальної оборони [6].

З 1 січня 2022 року відбулись зміни в оподаткуванні, але через введення воєнного стану на території України вони були скасовані, а штрафні санкції не застосовувались. Проте з 1 жовтня 2023 року ці штрафні санкції повернули для тих, хто здійснює розрахункові операції у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг.

Особливу увагу слід акцентувати на зміни з 1 серпня 2023 року:

- поновлення проведення документальних перевірок, які будуть спрямовані на реалізаторів підакцизних товарів (наприклад, алкоголю, тютюну, палива), гральний бізнес та фінансові послуги. Залишається під заборону перевірка платників податків та об'єкти що зареєстровані або знаходяться на прифронтових територіях або територіях можливих бойових дій;

- скасування так званої спецгрупи - особливостей застосування спрощеної системи оподаткування у вигляді єдиного податку в розмірі 2%. Зокрема запроваджується спеціальний порядок переходу з 2% на інші групи спрощеної системи або на загальну систему оподаткування. Суб'єкти підприємницької діяльності матимуть можливість самостійно відмовитись від ставки 2% та перейти на іншу групу єдиного податку або автоматично перейти на свою попередню систему оподаткування. Крім того, будуть відновлені права та обов'язки платників податку на додану вартість для суб'єктів, у яких реєстрація як платників ПДВ була призупинена;

- повернення зобов'язання щодо сплати єдиного податку для фізичних осіб-підприємців, які належать до I та II груп, за виключенням тих, що знаходяться на прифронтових територіях або територіях можливих бойових дій. Для таких ФОП сплата єдиного податку залишиться добровільною;

- поновлення строків подання податкової звітності, отримання податкової інформації контролюючими органами, проведення процедури адміністративного оскарження, надання індивідуальних податкових консультацій;

- запровадження регулювання оподаткування «перехідних» операцій із відвантаження (надання) товарів (робіт, послуг), які почалися в період сплати єдиного податку та завершилися в період сплати податку на прибуток підприємств, з метою уникнення подвійного оподаткування таких операцій податком на доходи підприємств;

- поновлення заборони на роботу ПРРО в офлайн-режимі без виданого діапазону фіскальних номерів [7].

Також підприємці були звільнені від штрафів за порушення порядку здійснення розрахункових операцій на період з 1 січня 2022 по 1 жовтня 2023 року. Однак це не стосується порушень при продажу підакцизних товарів. З 01 жовтня 2023 року залишаються звільненими від відповідальності у сфері

РРО/ПРРО суб'єкти, що здійснюють торгівлю або надають послуги на: тимчасово окупованих російською федерацією територіях України, по дату завершення тимчасової окупації відповідних територій; територіях активних бойових дій, по дату завершення бойових дій на відповідних територіях; територіях можливих бойових дій, по дату припинення можливості бойових дій на відповідних територіях.

Дати завершення бойових дій, дати завершення тимчасової окупації, дати припинення можливості бойових дій визначаються відповідно до даних Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією. Перелік таких територій визначається у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку.

Також з 1 серпня 2023 року по 31 липня 2025 року (та не пізніше, ніж до дати припинення або скасування воєнного стану те території України) до ФОП, платників ЄП та не платників ПДВ, що здійснюють діяльність з продажу товарів (крім підакцизних товарів) або надають послуги, зафіксована знижена фінансова відповідальність за такі порушення:

- проведення розрахункових операцій з використанням РРО/ПРРО або розрахункових книжок на неповну суму вартості проданих товарів (наданих послуг);
- не проведення розрахункових операцій через РРО/ПРРО з фіскальним режимом роботи;
- не видача (у паперовій та/або електронній формі) відповідного розрахункового документа;
- проведення операції без використання розрахункової книжки на окремому господарському об'єкті такого суб'єкта господарювання.

До підприємців у такому разі застосовуються штрафи у зменшених розмірах:

- 25 відсотків вартості проданих з порушенням товарів (робіт, послуг) - за порушення, вчинене вперше;
- 50 відсотків вартості проданих з порушенням, встановленим цим пунктом товарів (робіт, послуг) - за кожне наступне вчинене порушення.

Щодо діяльності ТОВ у закладах громадського харчування, то вони мають ряд переваг, серед яких відокремленість відповідальності ТОВ та його засновників, тобто власників ресторану чи бару. Майбутні власники формують статутний капітал ТОВ, який може мати розмір бодай 100 гривень. Тоді ТОВ несе відповідальність за зобов'язаннями лише у межах 100 гривень. Крім того, якщо ресторан або бар має кілька власників, то шляхом внесення до статутного капіталу грошових сум різного розміру, можна визначити частку кожного з них, наприклад 70% на 30% або навіть 90% на 10%.

Працюючи з ТОВ в Україні, доведеться вести також повноцінний бухгалтерський облік та касову дисципліну. Податковий облік ведеться, як і у ФОП. Головний біль - формування реєстрів бухгалтерського обліку, або, як їх ще називають, «проводок». Їх треба робити на кожну господарську операцію: придбання товарів у постачальника; продаж товарів; виплата заробітної плати; сплата податків; розрахунок чи нарахування податків тощо.

На будь-який факт господарської діяльності потрібно формувати реєстри та показувати у відповідних звітах. Крім цього, здаються ще бухгалтерський баланс та звіт про фінансові результати. У цьому звіті показуються основні показники бізнесу на 31 грудня:

- стан активів: обладнання для виробництва та торгівлі, меблі тощо;
- скільки грошей у залишках, скільки вам винні покупці;
- інформація про пасиви: заборгованості та джерела доходу.

Також для запуску ресторану в Україні обов'язково знадобляться документи на касовий реєстратор.

Під час війни багато підприємств надають допомогу армії або іншим структурам, задіяним у захисті країни та її населення. Такі суб'єкти згідно з законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» від 30.03.2022 року можуть отримати податкові пільги:

1) операції з добровільного передавання або відчуження коштів, товарів, у тому числі підакцизних, надання послуг на користь Збройних Сил України та підрозділів територіальної оборони, без попереднього або наступного відшкодування їх вартості, не вважаються операціями з реалізації для цілей оподаткування;

2) врахування в складі витрат у повному обсязі коштів та майна, що передається Збройним Силам України та іншим підрозділам;

3) сума відшкодування вартості пального, витраченого при наданні послуг з перевезення для забезпечення потреб Збройних Сил України та підрозділів територіальної оборони, не включається до складу оподаткованого доходу фізичних осіб, які надають такі послуги [5].

Також одне із бухгалтерських питань, на яке безпосередньо накладає свій відбиток воєнний стан, – нарахування амортизації основних засобів. Згідно з вимогами НП(С)БО 7 «Основні засоби» нарахування амортизації здійснюється протягом терміну корисного використання (експлуатації) ОЗ, який встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні його активом (при зарахуванні на баланс) і призупиняється на період його: реконструкції; модернізації; добудови; дообладнання; консервації [6, п. 23].

Тому якщо підприємство працює за національними стандартами, амортизація продовжує нараховуватися, хоч і воєнний стан є форс мажорною обставиною. Тобто в таких умовах амортизація повинна нараховуватися у звичному порядку. Проте, якщо підприємство все ж прийме рішення припинити амортизацію, це треба оформити відповідно до законодавства. Одним із варіантів такого відображення в обліку є тимчасове виведення з експлуатації основного засобу шляхом видачі відповідного наказу керівника і складання акту виведення такого об'єкта із експлуатації. У такому випадку нарахування амортизації припиняється до моменту повторного введення в експлуатацію об'єкта. При цьому, негативним моментом припинення нарахування амортизації є те, що попри зупинку фізичного зносу об'єкта, він піддається моральному старінню за будь-яких умов. Інший схожий варіант є дещо затратніший у плані коштів і часу – консервація основного засобу. Порядок такого комплексу заходів регулюється Положенням № 1183 [8]. Варто зазначити, що прийняття рішення не амортизовувати основні засоби є суто добровільним.

Висновки. Впровадження воєнного стану суттєво вплинуло на звичайний порядок ведення бухгалтерського обліку у закладах громадського харчування. Отже, на основі проведеного аналізу нормативно-правового забезпечення ведення бухгалтерського обліку в системі управління закладів харчування слід акцентувати наступне:

1. 24 липня 2023 року Президент України підписав Закон 3173-ІХ щодо запровадження електронної акцизної марки та внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів, щоб забезпечити електронну простежуваність обігу алкогольних напоїв. Це дозволить підвищити контроль над обігом підакцизних товарів та значно збільшити податкові надходження до Державного бюджету України. Впровадження електронних акцизних марок сприятиме зменшенню тіньового сектору ринку алкогольних напоїв шляхом посилення контролю та збільшення податкових надходжень. Крім того, такі норми дозволять урегулювати законодавство України відповідно до законодавства Європейського Союзу. За новими правилами, електронні акцизні марки мають бути введені з 1 січня 2026 року.

2. Скасування пільгової ставки в розмірі 2 % та повернення штрафів та податкових перевірок.

3. Затвердження нового Порядку заповнення реквізиту «Призначення платежу» платіжної інструкції під час сплати (стягнення) податків, зборів, митних, інших платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внесення авансових платежів (передоплати), грошової застави, а також у разі їх повернення. До 1 грудня можна було ще заповнювати платіжки за старими правилами. Але далі у реквізиті платіжок «Призначення

платежу» треба буде зазначати лише код сплати податків та ЄСВ, назву податку або ЄСВ та період, за який він сплачується.

4. Зареєстровано проєкт Закону №10234 зі змінами до ПКУ. Ним пропонується встановити такі граничні обсяги доходів для:

- другої групи ФОПів, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, - 1200 розмірів мінімальної зарплати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;

- третьої групи ФОПів, які: не використовують працю найманих осіб - 1200 розмірів МЗП, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;

- використовують працю найманих осіб і кількість осіб, які одночасно перебувають з ними у трудових відносинах кожного місяця звітного періоду, не перевищує 10 осіб - 3000 розмірів МЗП, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;

- використовують працю найманих осіб і кількість осіб, які одночасно перебувають з ними у трудових відносинах кожного місяця звітного періоду, перевищує 10 осіб - 6000 розмірів МЗП, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року.

5. За неவிдачу фіскальних чеків до фізосіб-«єдинників» до 31 липня 2025 року застосовуються штрафи у розмірі 25% вартості проданих з порушеннями товарів - за перше порушення, 50% - за кожне наступне порушення.

6. Оновлено Державний реєстр реєстраторів розрахункових операцій. Новий Державний реєстр містить перелік РРО, дозволених до первинної реєстрації, а також первинну реєстрацію яких заборонено, у кількості 212 моделей.

Подальші наукові дослідження з цього питання можуть бути спрямовані на пошук нових способів підвищення ефективності управління, ведення бухгалтерського та управлінського обліку у закладах харчування.

Література:

1. Пушкар М. С. Теорія і практика формування облікової політики [Текст] : монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. – Тернопіль : Карт-бланш, 2009. – 260 с.
2. Озеран В. О. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку у споживчій кооперації / В. О. Озеран, Т. В. Попітєч // Торгівля, комерція, підприємництво. - 2014. - Вип. 16. - С. 92-98. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Torg_2014_16_23.
3. Про затвердження Правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 24.07.2002 р. №219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-02#Text>.
4. Динаміка відвідуваності закладів в 2022-2023 роках. <https://joinposter.com/ua/podcast>

5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>.

6. Семенченко Ж. Нарахування та сплата ЄСВ у воєнний час: актуальні питання. Професійний бухгалтер. 2022. № 11. URL: <https://ibuhgalter.net/material/1301/25855>.

7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану : Закон України від 31.01.2023 р. № 8401. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>.

8. Бикова Г. ПДВ – зміни під час війни: за лютий та наступні місяці. «Дебет-Кредит». 2022. URL: <https://news.dtki.ua/taxation/pdv/75438>.

References:

1. Pushkar M. S. (2009). Teoriia i praktyka formuvannia oblikovoi polityky [Theory and practice of accounting policy formation] : monohrafiia. Kart-blansh (Carte blanche). 260 p. [In Ukrainian].

2. Ozeran V. O. (2014). Normatyvno-pravove rehuliuвання bukhhalterskoho obliku u spozhyvchii kooperatsii [Regulatory and legal regulation of accounting in consumer cooperatives]. Torhivlia, komertsiiia, pidpriemnytstvo (Trade, commerce, entrepreneurship). pp. 92-98. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/Torg_2014_16_23. [In Ukrainian].

3. Pro investytsiinu diialnist [About investment activity]. Zakon Ukrainy vid 18.09.1991, No 1560-XII. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> [In Ukrainian].

4. Dynamika vidviduvanosti zakladiv v 2022-2023 rr. [Dynamics of attendance at institutions in 2022-2023. URL: <https://joinposter.com/ua/podcast> [In Ukrainian].

5. Verkhovna rada Ukrainy (2022). Zakon Ukrainy no.2118-IX Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo osoblyvostei opodatkovannia ta podannia zvitnosti u period dii voiennoho stanu [The Law of Ukraine no.2118-IX On making changes to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the peculiarities of taxation and reporting during the period of martial law]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>. [In Ukrainian].

6. Semenchenko Zh. (2022). Narakhuvannia ta splata YeSV u voiennyi chas: aktualni pytannia [Calculation and payment of EUV in wartime: current issues] Profesiinyi bukhhalter (electronic journal). No. 11. URL: <https://ibuhgalter.net/material/1301/25855> [In Ukrainian].

7. Verkhovna rada Ukrainy (2023). Zakon Ukrainy no. 8401 Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo osoblyvostei opodatkovannia u period dii voiennoho stanu [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine regarding the peculiarities of taxation during the period of martial law] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>. [In Ukrainian].

8. Bykova H. (2022). PDV-zminy pid chas viiny: za liutyi ta nastupni misiatsi [VAT-changes during the war: for February and following months]. “Debet-Kredyt” (electronic journal) URL: <https://news.dtki.ua/taxation/pdv/75438>. [In Ukrainian].